

Warszawa, dnia 4 października 2024 r.

Poz. 1477

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 22 września 2024 r.

w sprawie sposobu przygotowania i przeprowadzenia przesłuchań w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e Kodeksu postępowania karnego oraz warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania takich przesłuchań

Na podstawie art. 185f § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, 1222 i 1248) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób przygotowania przesłuchań w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, zwanej dalej „k.p.k.”;
- 2) sposób przeprowadzania przesłuchań, o których mowa w pkt 1;
- 3) warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przeprowadzania przesłuchań, o których mowa w pkt 1.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) przesłuchaniu – rozumie się przez to przesłuchania w trybie określonym w art. 185a–185c oraz art. 185e k.p.k.;
- 2) przyjaznym pokoju przesłuchań – rozumie się przez to specjalnie wyodrębnione pomieszczenie przeznaczone do przeprowadzania przesłuchań w trybie określonym w art. 185a–185c i art. 185e k.p.k., spełniające warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, znajdujące się w siedzibie sądu albo poza jego siedzibą, w szczególności w siedzibie prokuratury, Policji, instytucji państwowej lub samorządowej lub podmiotu, do którego zadań należy pomoc małoletnim lub pokrzywdzonym przestępstwem zgwałcenia;
- 3) świadku – rozumie się przez to również pokrzywdzonego przesłuchiwanego w charakterze świadka.

§ 3. 1. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania świadka, który ze względu na wiek lub stan zdrowia potrzebuje wsparcia lub zastosowania innych środków umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania, ustala:

- 1) stopień sprawności ruchowej świadka;
- 2) sposób komunikowania się świadka, w tym czy do komunikacji potrzebne są specyficzne narzędzia oraz ich rodzaj;
- 3) czy zachodzi konieczność powołania biegłego z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej albo tłumacza polskiego języka migowego (PJM).

2. Sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania cudzoziemca ustala uwarunkowania społeczne i kulturowe właściwe dla świadka w zakresie niezbędnym do prawidłowego przeprowadzenia przesłuchania.

3. Jeżeli u świadka występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator, w celu przygotowania przesłuchania ustala także:

- 1) czy u świadka występują zachowania, które mogą utrudnić przesłuchanie, w szczególności zachowania agresywne, autoagresywne lub problemowe zachowania seksualne;
- 2) sposoby regulacji przez świadka emocji;
- 3) sposób reagowania na bliskość fizyczną innych osób.

§ 4. Wyznaczając termin przesłuchania świadka, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat, sąd uwzględnia potrzeby wynikające z wieku świadka.

§ 5. 1. Planując czas trwania przesłuchania, sąd uwzględnia:

- 1) czas na przeprowadzenie przez biegłego psychologa wstępnej rozmowy ze świadkiem;
- 2) możliwość wystąpienia potrzeby zarządzenia przerwy w prowadzonej czynności;
- 3) okoliczność, że wypowiedzi będą wymagały przetłumaczenia, lub fakt korzystania z komunikacji wspomagającej i alternatywnej, jeżeli w przesłuchaniu będzie uczestniczył tłumacz języka obcego, tłumacz polskiego języka migowego (PJM) lub biegły z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej.

2. Jeżeli właściwości i warunki osobiste świadka, o którym mowa w art. 185e k.p.k., uzasadniają przeprowadzenie przesłuchania poza przyjaznym pokojem przesłuchań, znajdujące się w dyspozycji sądu środki techniczne umożliwiają:

- 1) utrwalanie obrazu i dźwięku z przebiegu przesłuchania;
- 2) obserwowanie i słuchanie przebiegu przesłuchania przez uczestników czynności przebywających poza miejscem, w którym odbywa się przesłuchanie;
- 3) utrwalanie w formie zapisu obrazu i dźwięku pytań do świadka i wypowiedzi przekazywanych sędziemu prowadzącemu przesłuchanie oraz biegłemu psychologowi, a także wypowiedzi kierowanych przez uczestników czynności przebywających poza miejscem, w którym odbywa się przesłuchanie.

§ 6. 1. W wezwaniu na przesłuchanie zamieszcza się informacje o możliwości obejrzenia przez świadka przyjaznego pokoju przesłuchań znajdującego się w sądzie oraz dane kontaktowe osoby, która udostępni przyjazny pokój przesłuchań. W przypadku świadka, o którym mowa w art. 185e k.p.k., możliwość obejrzenia przyjaznego pokoju przesłuchań należy zapewnić co najmniej dwa dni przed wyznaczonym terminem przesłuchania, chyba że z uwagi na dobro postępowania nie jest możliwe zachowanie tego terminu.

2. Jeżeli świadek posługuje się komunikacją wspomagającą i alternatywną, a sąd nie posiada dostępu do urządzenia do komunikacji wspomagającej i alternatywnej, którego używa świadek, sąd może zezwolić świadkowi lub biegłemu na wykorzystanie podczas przesłuchania urządzenia do komunikacji znajdującego się w posiadaniu świadka lub biegłego.

§ 7. 1. Przed rozpoczęciem przesłuchania protokolant sprawdza, czy znajdujące się w dyspozycji sądu środki techniczne, o których mowa w § 5 ust. 2 i w § 20 ust. 1, działają prawidłowo.

2. W przypadku gdy środki techniczne, o których mowa w § 5 ust. 2 i w § 20 ust. 1, nie działają prawidłowo, protokolant powiadamia właściwe jednostki organizacyjne sądu o konieczności podjęcia czynności mających na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania tych środków i ich naprawę przed przystąpieniem do przesłuchania. Z czynności sprawdzenia protokolant sporządza notatkę urzędową, którą przedstawia sędziemu przeprowadzającemu przesłuchanie.

§ 8. Przed rozpoczęciem przesłuchania sąd ustala, czy przy przesłuchaniu ma być obecna osoba wymieniona w art. 51 § 2 k.p.k., osoba pełnoletnia wskazana przez świadka lub w przypadku świadka, o którym mowa w art. 185e k.p.k., osoba wymieniona w art. 51 § 3 k.p.k.

§ 9. 1. Na potrzeby przygotowania przesłuchania biegły psycholog przed rozpoczęciem przesłuchania:

- 1) ustala z przybyłym na przesłuchanie rodzicem lub opiekunem małoletniego świadka, a w przypadku świadka, o którym mowa w art. 185e k.p.k., z jego przedstawicielem ustawowym lub osobą, pod której pieczęcią bądź stałą pieczęcią świadek pozostaje, stan fizyczny i psychiczny świadka w dniu czynności;
- 2) przeprowadza ze świadkiem wstępną rozmowę w przyjaznym pokoju przesłuchań w celu nawiązania z nim kontaktu, ustalenia lub rozpoznania aktualnego stanu fizycznego, psychicznego, emocjonalnego, zaznajomienia go z przebiegiem i miejscem przesłuchania oraz w razie potrzeby – obniżenia poziomu jego niepokoju lub lęku;

- 3) ustala w rozmowie ze świadkiem, u którego występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, czy w miejscu przesłuchania znajdują się przedmioty rozpraszające świadka lub inne elementy mogące utrudnić lub uniemożliwić przeprowadzenie przesłuchania, które należy usunąć przed rozpoczęciem tej czynności;
- 4) przeprowadza ćwiczenia uruchamiające zasoby poznawcze świadka, jeżeli uzna to za konieczne z uwagi na wiek świadka lub stan jego rozwoju umysłowego.

2. W celu obniżenia poziomu niepokoju lub lęku świadka biegły psycholog może podczas rozmowy zaproponować świadkowi techniki relaksacyjne lub ustalić, czy są inne preferowane przez świadka sposoby regulacji emocji.

§ 10. 1. Po zakończeniu przez biegłego psychologa czynności wskazanych w § 9:

- 1) biegły psycholog przedstawia sądowi uzyskane informacje o świadku, w szczególności dotyczące jego stanu emocjonalnego, znajomości i rozumienia przez świadka zasad, sposobu i celu przesłuchania oraz jego praw i obowiązków, możliwości udzielania odpowiedzi na pytania, a w przypadku osób, u których występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, czasu potrzebnego świadkowi na udzielenie odpowiedzi;
- 2) sąd ustala z biegłym psychologiem zasady współpracy i sposób formułowania pytań, a także zasady współpracy z tłumaczem języka obcego, tłumaczem polskiego języka migowego (PJM), biegłym z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej, jeżeli uczestniczą w czynności;
- 3) sąd ustala w uzgodnieniu ze świadkiem, a w miarę potrzeby także z biegłym psychologiem, czy obecność przy przesłuchaniu osoby, o której mowa w art. 51 § 2 lub 3 k.p.k., lub osoby pełnoletniej wskazanej przez świadka może ograniczać swobodę wypowiedzi świadka;
- 4) sąd informuje o sposobie prowadzenia przesłuchania określonym w niniejszym rozporządzeniu osobę, o której mowa w art. 51 § 2 lub 3 k.p.k., lub wskazaną przez świadka osobę pełnoletnią;
- 5) sąd, o ile to konieczne, po uzgodnieniu z biegłym psychologiem:
 - a) informuje prokuratora, obrońcę oraz pełnomocnika, w jaki sposób należy formułować pytania do świadka, w szczególności dotyczące sfery intymnej,
 - b) informuje, w jaki sposób w toku przesłuchania będzie odbywać się komunikacja między sądem i biegłym psychologiem a osobami przebywającymi w pokoju technicznym, o którym mowa w § 16 ust. 1.

2. Ustalając sposób komunikowania się w toku przesłuchania sąd kieruje się dbałością o zabezpieczenie świadkowi prawidłowych warunków składania zeznań. Przed podjęciem decyzji odnośnie do użycia słuchawek do komunikowania się podczas przesłuchania sąd ustala, czy ich używanie nie będzie zakłócać swobody wypowiedzi świadka.

§ 11. Osobę, z którą świadek przybył na przesłuchanie, a która nie będzie obecna przy przesłuchaniu, informuje się o przewidywanym czasie trwania czynności i wskazuje miejsce, gdzie może oczekiwać na jej zakończenie. Świadka należy poinformować o miejscu oczekiwania osoby, z którą przybył na przesłuchanie.

§ 12. 1. W pokoju przesłuchań nie używa się strojów urzędowych.

2. Dyktowanie przez sąd treści zeznań do protokołu w toku przesłuchania jest wyłączone.

§ 13. 1. Przed przystąpieniem do przesłuchania sąd wyjaśnia świadkowi w sposób odpowiedni do wieku, fazy rozwojowej, stanu emocjonalnego oraz możliwości komunikacyjnych świadka rolę osób biorących udział w przesłuchaniu. Sąd informuje świadka, że przesłuchanie jest rejestrowane, oraz informuje o osobach, które będą mogły zapoznać się z nagraniem z przesłuchania.

2. W przypadku przesłuchania świadka, u którego występują zaburzenia psychiczne lub rozwojowe, sąd przedstawia świadkowi ustnie plan przeprowadzania przesłuchania oraz uzgadnia z nim sposób sygnalizacji, że świadek nie rozumiał pytania, jest zmęczony lub ma innego rodzaju potrzeby wymagające zarządzenia przerwy. Jeżeli jest to uzasadnione potrzebami świadka, plan przeprowadzania przesłuchania przedstawia się na piśmie lub w formie graficznej.

§ 14. Podczas przesłuchania świadka, o którym mowa w art. 185a lub art. 185e k.p.k., nie należy zadawać świadkowi pytań przez przeczenie lub zawierających podwójne przeczenie, a także zadawać jednocześnie więcej niż jednego pytania.

§ 15. 1. Biegły psycholog, w miarę potrzeby, udziela sądowi pomocy w wyjaśnieniu w sposób zrozumiały dla świadka:

- 1) zasad przesłuchania, w tym prawa odmowy składania zeznań, o ile prawo to świadkowi przysługuje;
- 2) obowiązku mówienia prawdy;
- 3) faktu utrwalania czynności w formie zapisu obrazu i dźwięku;

- 4) konieczności informowania sądu, że świadek nie rozumie zadawanych pytań, nie zna odpowiedzi na niektóre pytania lub pewnych okoliczności nie pamięta, nie jest pewny swoich odpowiedzi, chce je sprostować lub uzupełnić;
- 5) konieczności sygnalizowania sądowi, że został przez przesłuchującego źle zrozumiany.

2. Biegły psycholog, w miarę potrzeby, udziela sądowi pomocy w formułowaniu pytań do świadka oraz obserwuje reakcje i emocje świadka, w szczególności lęk, niepokój, płacz lub zdenerwowanie, zmęczenie i przeciążenie bodźcami, wspiera świadka oraz reaguje na sytuacje utrudniające przebieg przesłuchania.

3. Po zakończeniu przesłuchania biegły psycholog podejmuje czynności zmierzające do obniżenia napięcia emocjonalnego świadka związanego z udziałem w czynności przesłuchania.

4. Po uprzednim ustaleniu ze świadkiem, rodzicem lub opiekunem małoletniego świadka albo przedstawicielem ustawowym świadka lub osobą, pod której pieczęcią bądź stałą pieczęcią świadek pozostaje, czasu i miejsca badania biegły psycholog, stosownie do treści postanowienia o powołaniu biegłego psychologa do udziału w czynności przesłuchania, przeprowadza badanie psychologiczne.

§ 16. 1. Na potrzeby przyjaznego pokoju przesłuchań wyodrębnia się pokój przesłuchań i pokój techniczny.

2. Jeżeli warunki lokalowe na to pozwalają, możliwie najbliżej pokoju przesłuchań należy wyodrębnić poczekalnię.

§ 17. Jeżeli warunki lokalowe na to pozwalają:

- 1) przyjazny pokój przesłuchań znajdujący się w budynku sądu, prokuratury lub Policji posiada odrębne wejście lub zlokalizowany jest w taki sposób, aby dojście do niego nie prowadziło przez części budynku, gdzie przebywają oskarżeni, zatrzymani lub pokrzywdzeni innymi czynami;
- 2) w bezpośrednim sąsiedztwie pokoju przesłuchań powinna znajdować się toaleta;
- 3) wejście do budynku, przyjazny pokój przesłuchań i toaleta powinny uwzględniać możliwości i sposoby poruszania się osób z niepełnosprawnością ruchową.

§ 18. Wielkość pokoju przesłuchań umożliwia swobodne przeprowadzenie przesłuchania świadka, w tym świadka korzystającego ze sprzętów ułatwiających przemieszczanie się oraz świadka korzystającego z narzędzi niezbędnych do komunikowania się z udziałem biegłego psychologa, tłumacza języka obcego, tłumacza polskiego języka migowego (PJM) lub biegłego z zakresu komunikacji wspomagającej i alternatywnej, jeżeli zostali powołani, oraz w obecności osób, o których mowa w § 8.

§ 19. 1. Pokój przesłuchań jest izolowany od odgłosów dobiegających spoza tego pokoju w stopniu umożliwiającym zapewnienie świadkowi koncentracji i swobody wypowiedzi oraz należytej jakości zapisu dźwięku.

2. Kolorystyka pokoju przesłuchań jest utrzymana w barwach jasnych i stonowanych.

3. Pokój przesłuchań jest wyposażony w meble dostosowane dla osób dorosłych oraz meble dostosowane dla dzieci, a podłogę wykłada się miękką wykładziną. Kolorystyka mebli i wykładziny w pokoju przesłuchań jest utrzymana w barwach jasnych i stonowanych.

4. W pokoju przesłuchań zapewnia się ciche oświetlenie i możliwość regulacji jego natężenia.

5. W pokoju przesłuchań znajdują się materiały:

- 1) ułatwiające uzyskiwanie zeznań od świadka, w szczególności kredki, papier, pomoce wizualne określające czas, miejsca, osoby i zachowania, a także rysunki i klocki pomagające w tworzeniu przestrzeni;
- 2) umożliwiające obniżenie poczucia lęku i napięcia u świadka, w szczególności poduszki, maskotki do przytulania, zabawki antystresowe.

6. W celu uniknięcia rozpraszania świadka pomoce, materiały, a także zabawki oraz inne przedmioty ułatwiające nawiązanie lub podtrzymanie kontaktu powinny być przechowywane w zamknięciu, do dyspozycji przesłuchujących, i powinny być wyjmowane zgodnie z potrzebami przesłuchiwanego świadka.

7. W pokoju przesłuchań nie mogą znajdować się urządzenia umożliwiające bieżące śledzenie protokołu przesłuchania.

§ 20. 1. Pokój przesłuchań wyposaża się w środki techniczne umożliwiające:

- 1) utrwalanie obrazu i dźwięku z przebiegu przesłuchania;
- 2) obserwowanie i słuchanie przebiegu przesłuchania przez uczestników czynności przebywających w pokoju technicznym;

- 3) przekazywanie sądowi prowadzącemu przesłuchanie oraz biegłemu psychologowi uczestniczącemu w przesłuchaniu pytań do świadka oraz wypowiedzi kierowanych przez uczestników czynności przebywających w pokoju technicznym;
- 4) utrwalanie pytań i wypowiedzi, o których mowa w pkt 3, w formie zapisu obrazu i dźwięku.

2. Pokój techniczny lub pokój przesłuchań mogą być wyposażone w urządzenia umożliwiające utrwalanie dźwięku z przebiegu przesłuchania na dodatkowym nośniku.

§ 21. 1. Pokój techniczny może być:

- 1) pomieszczeniem przylegającym do pokoju przesłuchań i oddzielnym od niego lustrem obserwacyjnym albo
- 2) pomieszczeniem połączonym z pokojem przesłuchań za pomocą środków technicznych umożliwiających przeprowadzenie przesłuchania na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku – w takim przypadku pokój techniczny może znajdować się w innym budynku niż pokój przesłuchań.

2. Wielkość pokoju technicznego powinna umożliwiać:

- 1) swobodne wykonywanie czynności protokolantowi,
- 2) swobodny udział w przesłuchaniu prokuratorowi, obrońcy, pełnomocnikowi oraz
- 3) swobodną obecność osobom, o których mowa w § 8, gdy ich obecność w pokoju przesłuchań ogranicza swobodę wypowiedzi świadka.

§ 22. Środki techniczne instaluje się w pokoju przesłuchań w sposób umożliwiający uczestnikom znajdującym się w pokoju technicznym obserwację pokoju przesłuchań oraz świadka, ze szczególnym uwzględnieniem mimiki twarzy świadka.

§ 23. 1. Urządzenia służące do utrwalania obrazu i dźwięku z przebiegu przesłuchania umieszcza się w pokoju przesłuchań, jeżeli ich rozmiary i sposób pracy umożliwiają nagrywanie w sposób, który nie będzie rozpraszał uwagi świadka. W innym przypadku umieszcza się je w pokoju technicznym.

2. Urządzenia służące do utrwalania obrazu i dźwięku, o których mowa w ust. 1, oraz urządzenie służące do utrwalania dźwięku, o którym mowa w § 20 ust. 2, zabezpiecza się, aby dostęp do nich miały wyłącznie osoby do tego upoważnione.

3. Utrwalone obraz i dźwięk z przebiegu przesłuchania zabezpiecza się:

- 1) aby dostęp do nich miały wyłącznie osoby do tego upoważnione oraz
- 2) w takiej formie, aby nie uległy zniszczeniu lub uszkodzeniu.

§ 24. 1. Poczekalnia zapewnia możliwość oczekiwania świadka na przesłuchanie w miejscu, do którego nie mają wstępu osoby nieuprawnione do udziału lub obecności podczas przesłuchania.

2. Poczekalnia jest wyposażona w książki, czasopisma, kredki, papier i inne przedmioty zapewniające świadkowi, który będzie przesłuchany, możliwość aktywnego spędzenia czasu oczekiwania oraz przygotowania się do przesłuchania. Jeśli świadek jest cudzoziemcem, w poczekalni należy przygotować, o ile to możliwe, dostęp do publikacji w języku, którym posługuje się świadek.

3. W poczekalni nie umieszcza się materiałów edukacyjnych i informacyjnych na temat przemocy i wykorzystywania seksualnego.

§ 25. W poczekalni oraz w pokoju przesłuchań znajdują się woda oraz chusteczki higieniczne dostępne dla osób biorących udział w przesłuchaniu.

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *A. Bodnar*